Viite: Valtion vuoden 2027 talousarvio (HE 99/2025vp)

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi 2027

Kiitos mahdollisuudesta osallistua valtion vuoden 2027 tulo- ja menoarvion käsittelyyn.

Yleisperustelut, pääluku 8. Hallinnon kehittäminen

Metsäkeskus pitää julkisen hallinnon tuottavuuden ja palveluiden laadun kehittämistä kannatettavana keinona vahvistaa julkisen talouden kestävyyttä. Metsäkeskuksella on oma tuottavuusohjelma, jota on toteutettu koko hallituskauden ajan. Ohjelman seurauksena henkilötyövuosien määrä on vähentynyt yli 22 prosenttia vuosien 2023 (543 htv) ja 2026 (ennuste 421 htv) välillä.

Valtionhallinnon rakenteiden ja toimintatapojen uudistamisessa selkeän rakenteen sekä toimivan ohjaus- ja johtamisjärjestelmän tavoite on kannatettava. Uudistuksia arvioitaessa tulee kuitenkin painottaa erityisesti niiden toiminnallisia hyötyjä. Valtionhallinnon rakenteiden, toimintatapojen ja prosessien kehittäminen olisi tehtävä kokonaistaloudelliset vaikutukset, palveluiden toimivuus ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanon turvaaminen huomioiden, sekä tehtäväkokonaisuudet yhtenäisinä säilyttäen. Kehittämisessä tulee myös huomioida muutoksista aiheutuvat kertaluontoiset sekä pysyvät kustannukset, erityisesti tietojärjestelmien, tietovarantojen ja digipalveluiden muutosten kohdalla.

Esimerkiksi Metsäkeskuksen osalta on arvioitava, missä määrin virastorakenneuudistuksessa esillä ollut metsään liittyvien tehtävien kokoaminen yhteen virastoon tuottaisi todellisia toiminnallisia hyötyjä. Metsäkeskuksen näkökulmasta keskeistä on varmistaa, että lakisääteiset metsä- ja luontotieto, julkisen vallan käytön tehtävät sekä metsätalouden edistämistehtävät säilyvät yhtenäisenä kokonaisuutena riippumatta valittavasta hallintomallista.

Myös valtion työtehtävien organisointi monipaikkaisuutta ja älyteknologian mahdollistamaa tehokkuutta hyödyntäen on kannatettavaa. Metsäkeskus on toiminut jo vuosia monipaikkaisesti valtakunnallisia prosesseja hyödyntäen sekä käyttänyt monipaikkaisuuden ja automaation mahdollisuuksia tuottavuuden parantamiseen.

Henkilöstöhallinnon tuottavuuden kehittämistä on perusteltua jatkaa ja Palkeiden roolia talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseissa voidaan tarkoituksenmukaisesti vahvistaa. Kehittämisessä on kuitenkin varmistettava, että virastoissa ja laitoksissa säilyy riittävä oma talous- ja henkilöstöhallinnon osaaminen. Johtamisen kannalta keskeinen tieto on pystyttävä tuottamaan, tulkitsemaan ja kytkemään organisaation toimintaan lähellä

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerad / Elektronisk signeret / Elektronisk underskrift
https://sign.visma.net/fi/document-check/8b3b4e6c-f544-458f-b05b-c0ba6562c346
visma sign
www.vismasign.com

päätöksentekoa. Näin varmistetaan, että palvelukeskusmalli tukee aidosti johtamista eikä etäännytä talous- ja henkilöstötietoa organisaation arjesta.

Mom. 30.40.22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 182 000 euroa.

Kansallisen metsästrategian toimeenpano ja muut kehittämishankkeet 1 439 000

Pidämme momenttiin kuuluvan kansallisen metsästrategian toimeenpanoon ja muihin kehittämishankkeisiin sekä 800 000 euron määräraha metsäbiotalouden tiedepaneelin toimintaan perusteltuina. Molemmat lisäävät edellytyksiä tutkimuspohjaiseen toimialan kehittämiseen. Tuntien ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit metsiemme terveydelle voidaan myös momentilta osoitettua 700 000 euron määrärahaa metsätuhojen ennaltaehkäisyyn pitää perusteltuna.

Momentin varoja voidaan käyttää EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen. Esimerkiksi EU:n Life-ohjelman mukaisissa luonnon tilaa parantavissa kehittämishankkeissa EU-rahoitus on tyypillisesti 60 prosenttia kokonaiskustannuksista. Lopun 40 prosenttia kattaminen yksin hallinnonalan organisaatioiden, kuten Metsäkeskuksen, valtionavusta on hankalaa, koska niihin kohdentuu valtion säästötoimenpiteitä – momentin määräraha on erittäin tärkeä tämän nk. omarahoitusosuuden kattamiseksi.

Mom. 30.40.41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 400 000 euroa, josta vahinkojen korvauksiin on käytettävissä 1 700 000 euroa.

Momentin kasvu 600 000 euroa johtuu lupamaksujen kasvusta. Lupamaksut riittävät kattamaan Metsäkeskuksen maksamat hirvivahingot. Hirvien metsätaloudelle vuosittain aiheuttamat vahingot ovat kuitenkin merkittävästi isommat, Luken arvion mukaan 6,5–24 miljoonaa euroa.

Luonnonvarakeskuksen (Luke) tuottaman arvion mukaan Suomen hirvikannan koko syksyn 2025 metsästyskauden jälkeen oli noin 88 000 hirveä (95 % todennäköisyysväli 79 000–100 000 hirveä). Edelliseen vuoteen verrattuna kannan koko on pysynyt samalla tasolla. Alueellisten riistaneuvostojen hirvitalousalueittain asettamat hirvitiheystavoitteet vastaavat noin 70 000–90 000 hirven kantaa koko maassa.

Keväällä 2027 alueelliset riistaneuvostot päättävät hirvien tavoitekannat vuosille 2027–2029. Metsätuhojen kannalta hirvieläinkannat on pidettävä siedettävällä tasolla. Metsätalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi Metsäkeskuksen näkemys on aiemmin ollut 2,5 hirveä tuhannella hehtaarilla.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerad / Elektronisk signeret / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/8b3b4e6c-f544-458f-b05b-c0ba6562c346
visma sign
www.vismasign.com

Mom. 30.40.44. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 38 747 000 euron määräraha (2026: 36 247 000 euroa) tukien maksamiseen. Momentille on lisätty 2,5 milj. euroa metsälannoitusten tukemiseen.

Valtuus

Vuonna 2027 saa tehdä metsätalouden määräaikaisen kannustejärjestelmälain (71/2023) mukaisten avustusten myöntämispäätöksiä enintään 15 000 000 eurolla. Vuonna 2026 valtuus oli 20 miljoonaa euroa.

Kuluvan vuoden 2026 käytettävissä olevat taimikon ja nuoren metsän hoidon sekä terveyslannoituksen käyttösuunnitelman mukaiset määrärahat ovat loppuneet. Taimikon ja nuoren metsän hoidon tukihakemuksia tulee tämän seurauksena siirtymään vuodelle 2027 käsiteltäväksi noin 18–19 miljoonan euron edestä. Tämä tulee vähentämään mahdollisuuksia rahoittaa vuonna 2027 saapuvia hakemuksia.

Yksityisteiden perusparantamisen vuodelle 2026 varattu määräraha tulee loppumaan kesken, mikäli tiehankkeita toteutetaan ahkerasti vielä loppuvuonna (soran ajot maan vähän jäätyessä). Tukijärjestelmään tehtiin vuoden 2026 alussa muutos, jossa metsätien perusparannuksen tuki laski 70 prosentista 50 prosenttiin ja siltojen tuki laski 85 prosentista 65 prosenttiin. Muutos kannusti tiekuntia hakemaan tukia vuonna 2025 ennätyksellisen paljon. Lisäksi Metsäkeskuksen toteuttamassa TIESIT-hankkeessa tuotettu tieto metsä- ja muiden yksityisteiden korjaustarpeista on lisännyt tietoisuutta maaseudun tieverkon kunnostustarpeesta ja aktivoinut hakemaan julkista tukea. Aiempina vuosina keskimääräinen vuosittainen metsätietuen tarve on ollut reilu 3 miljoonaa euroa. Nyt pelkästään joulukuussa 2025 tukea haettiin yli 12 miljoonan euron edestä. Metsäkeskus käsittelee edelleen vuonna 2025 tulleita hakemuksia ja määrärahojen loppumisen vuoksi Metsäkeskus tulee hylkäämään vuonna 2025 saapuneita tiehakemuksia noin 5–6 miljoonan euron edestä. Tämä heikentää tukijärjestelmän ennakoitavuutta ja uskottavuutta, ja voi vähentää metsänomistajien sekä tiekuntien halukkuutta valmistella uusia perusparannushankkeita. Vuonna 2026 uusia tukihakemuksia on saapunut tähän mennessä ainoastaan yksittäisiä.

Metsäkeskuksen arvion mukaan momentin määrärahojen loppumisen myötä toteutuksia (määräraha) siirtyy käsiteltäväksi vuodelle 2027 arviolta noin 21–23 miljoonan euron edestä. Tukihakemuksia (myöntämisvaltuus) siirtyy vuodelle 2027 käsiteltäväksi arviolta noin 1 miljoonan edestä. Metsäteiden perusparannuksen rahoitustason tulisi paremmin vastata todellista kysyntää ja metsätieverkon korjausvelkaa. Metsäteiden merkitys korostuu erityisesti puuhuollon turvaamisessa, metsien ilmastokestävyyden vahvistamisessa sekä alueellisen saavutettavuuden ja huoltovarmuuden ylläpitämisessä.

Metsätalouden ja luonnonhoidon tukijärjestelmien olisi oltava selkeitä, pitkäjänteisiä ja helposti hallinnoitavia, jotta ne ovat vaikuttavia. Kannustejärjestelmän määrärahat on mitoitettava pitkäjänteisesti, ja tukijärjestelmiä tai tukitasoja muutettaessa on

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerad / Elektronisk signeret / Elektronisk underskrift
https://sign.visma.net/fi/document-check/8b3b4e6c-f544-458f-b05b-c0ba6562c346
visma sign
www.vismasign.com

huomioitava myös muutoksista aiheutuvat hallinnolliset, esimerkiksi järjestelmämuutoksista aiheutuvat kustannukset. Riskinä on myös asiakkaiden sopeutumattomuus jatkuviin muutoksiin ja lisääntyvään byrokratiaan, ja siten hyvän metsänhoidon tason lasku.

Mom. 30.40.45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 12 027 000 euroa määräraha (2026: 11 027 000 euroa) tukimaksuihin. Määrärahalla toteutetaan Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaa (METSO) ja Helmi-elinympäristöohjelmaa sekä turvataan vesienhoitoa. Määrärahaan on lisätty 1,0 milj. euroa METSO-ohjelman toteutukseen.

Valtuus

Vuonna 2027 saa tehdä metsätalouden määräaikaisen kannustejärjestelmälain (71/2023) luvun 4 a mukaisten kokeiluhankkeisiin myönnettävien avustusten myöntämispäätöksiä enintään 2 000 000 eurolla.

Momentilla rahoitetaan metsätalouden ympäristötukea, luonnonhoitohankkeita ja vuodesta 2026 alkaen myös luonnonhoidon tulosperusteisten tukien kokeiluhankkeita. Ympäristötuen hakemusmäärä on viime vuosina ylittänyt talousarviossa vuosittain esitetyt tukivarat. Tukivarojen riittävyyden varmistamiseksi Metsäkeskus on tiukentanut ympäristötuella rahoitettavien kohteiden kriteeristöä vuoden 2026 aikana.

Metsäkeskus ennakoi, että ympäristötukihakemuksia saapuu vuonna 2027 noin 13,6 miljoonan euron edestä, mikä ylittää noin 1,5 miljoonalla eurolla momentin kaikille työlajeille vuonna 2027 käytössä olevan määrärahan. Lisäksi vuodelta 2026 siirtyy vuoden 2027 määrärahoista rahoitettavaksi hankkeita noin 5–7 miljoonaa euroa. Tämän perusteella on nähtävissä, että määrärahatarve olisi noin 9–11 miljoonaa euroa suurempi kuin mitä talousarviossa momentille on osoitettu.

Tukimuoto	Talousarvioehdotus 2027 € määrärahat	Arvioitu hakemusmäärä 2027 € arvoitu käyttö ja tarve
Ympäristötuki	9 670 000	13 608 000
Metsäluonnonhoito ja kulotus ja Helmi ohjelma	2 357 000	2 000 000
Vuodelta 2026 vuodelle 2027 rahoitettavaksi siirtyivät hankkeet €		5 000 000–7 000 000
Yhteensä	12 027 000	20 608 000–22 608 000

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerad / Elektronisk signatur / Elektronisk underskrift
https://sign.visma.net/fi/document-check/8b3b4e6c-f544-458f-b05b-c0ba6562c346
visma sign
www.vismasign.com

Ympäristötukivarojen niukkuus johtaa siihen, että tukivaroilla tullaan ensisijaisesti turvaamaan metsälain 10 §:n elinympäristöjen sopimuksia. Tämä tarkoittaa sitä, että METSO-ohjelman mukaisia elinympäristöjä voidaan ottaa tuen piiriin vain hyvin vähäisissä määrin ja tämä tulee heikentämään METSO-ohjelman tavoitteiden saavuttamista.

Luonnonhoitomomentin tulisi olla noin kaksinkertainen, jotta se riittäisi nykyisten kriteerien mukaiseen ympäristötukitarpeeseen ja noin kolminkertainen, jotta se riittäisi MMM:n Metso ja Helmi -ohjelmien tavoitteiden saavuttamiseen.

Erityisesti ympäristötuet ovat olleet 2025–2026 erittäin kysyttyjä. Metsäkeskuksen vetäydyttyä ympäristötukien valmistelusta vuonna 2024 ovat metsäalan toimijat – metsänhoitoyhdistykset, puunostajat ja metsäpalveluyrittäjät – ottaneet uuden työlajin osaksi palvelupalettiaan.

Helmi- ja Metso-ohjelmien luonnonhoitohankkeissa monimuotoisuustavoitteiden saavuttamista hidastaa merkittävästi maanomistajalle maksettavasta julkisesta tuesta tehtävä tukikohteen puunmyyntitulojen vähennys. Moni maanomistaja ei ole valmis maksamaan luonnonhoitohankkeen toteutusta omilla puunmyyntituloillaan, vaan vetäytyy hankkeesta.

Momentin 45. rinnalla toteutetaan vuosina 2026–2027 myös Metka-järjestelmän tulosperusteiset kokeiluhankkeet. Kokeiluhankkeiden tukilajeista lehtojen luonnonhoito, soiden ennallistaminen ja suojavyöhykkeen jättäminen rahoitetaan momentilta 45. Kokeiluhankkeen tuki maksetaan de minimis -tukena. Kokeiluhankkeiden toimeenpanosta syntyviä kustannuksia ei ole huomioitu Suomen metsäkeskuksen toimintamäärärahassa.

Mom. 30.40.46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 41 254 000 euroa.

Valtionavun tason säilyminen vuoden 2026 tasolla on myönteistä ja tärkeää Metsäkeskuksen lakisääteisten tehtävien turvaamiseksi. Toimintaympäristöön kohdistuu kuitenkin edelleen merkittäviä kustannus- ja muutospaineita, jotka liittyvät muun muassa yleiseen kustannustason nousuun, järjestelmien ylläpitoon ja jatkokehittämiseen sekä lainsäädäntömuutosten ja uusien tehtävien toimeenpanoon. Hallitusohjelmaan perustuvat toimintamenosäästöt ja myöhemmät lisäsäästövelvoitteet ovat jo edellyttäneet Metsäkeskukselta merkittäviä sopeuttamistoimia, mukaan lukien vuoden 2023 muutosneuvottelut. Vuosittain tarkentuvat säästövelvoitteet vaikeuttavat toiminnan pitkäjänteistä johtamista ja suunnitelmallista tuottavuuden kehittämistä.

Metsäkeskus pitää julkisen talouden tasapainottamista tärkeänä tavoitteena ja on omilla toimillaan parantanut tuottavuutta sekä uudistanut toimintansa painopisteitä. Samalla on välttämätöntä varmistaa, että rahoituksen taso mahdollistaa lakisääteisten julkisen vallan käytön tehtävien, metsä- ja luontotiedon, sekä metsätalouden edistämistehtävien laadukkaan hoitamisen, sekä digitaalisten palvelujen ylläpidon ja kehittämisen.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerad / Elektronisk signeret / Elektronisk underskrift
https://sign.visma.net/fi/document-check/8b3b4e6c-f544-458f-b05b-c0ba6562c346
visma sign
www.vismasign.com

Pitkäjänteinen ja ennakoitava rahoitus loisi edellytykset vaikuttavalle kehitystyölle ja sille, että Metsäkeskus voi toteuttaa uudistettua strategiaansa tavoitteenaan maailman paras metsätieto ja -hallinto.

Mom. 30.40.47 Tuki joutoalueiden metsitykseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 200 000 euroa (vuonna 2026 1 miljoona euroa) määräraha. Määrärahaa saa käyttää metsityksen tukemisen määräaikaisen lain (1114/2020) nojalla myönnettyjen tukien maksamiseen ja metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta annetun lain nojalla myönnettävien tukien maksamiseen. Määrärahan lisäys on seurausta vuoden 2027 aikana voimaan tulevaksi esitetystä metsityslain muutoksesta (2027–2029), jonka seurauksena hyväksyttäisiin uusia metsitettäviä hankkeita. Metsitystuen palauttaminen on osa hallituksen Metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamisen toimenpidepakettia.

Valtuus

Vuonna 2027 saa tehdä metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta annetun lain mukaisia myöntämispäätöksiä enintään 7 959 000 eurolla.

Vuonna 2021–2023 metsitystuen aikana tukea haettiin noin 8 000 hehtaarille, joista hyväksyttiin noin 6 500 hehtaaria. Noin 40 prosenttia hakemuksista hylättiin, suurimmaksi osaksi siksi, että alue oli jo luontaisesti metsittynyt tai ELY-keskus antoi kohteesta kielteisen lausunnon. Säädösmuutosehdotuksessa on selkeytetty aiemmassa laissa hankalaksi koettua vesakoitumisen tulkintaa, ja tämä mahdollistaa aiempaa laajemmin tuen hakemisen metsitettäville kohteille.

Metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lakimuutoksen osalta lakimuutos on suunniteltu voimassa olevaksi 2027–2029, mutta tukijärjestelmän rahoitus toistaiseksi osoitettu vain vuodelle 2027. Tuen rahoituksen osalta on olemassa riski, että järjestelmä jää yksivuotiseksi. Tuen toimeenpanoon liittyy merkittävät tietojärjestelmä- ja toiminnan ohjeistuksen kustannukset. Näitä syntyviä kustannuksia ei ole huomioitu Suomen metsäkeskuksen toimintamäärärahassa.

Mom. 31.10.31 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala, Liikenne- ja viestintäverkot, Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 9 400 000 euroa, josta yksityistieavustukset ja tiekuntien neuvonnasta aiheutuvat kulutusmenot 5 000 000 euroa, laskua vuodesta 2026 yhteensä 500 000 euroa.

Momenttiin kuuluvat yksityistieavustukset ja tiekuntien neuvonnasta aiheutuvat kulutusmenot on hallituksen esityksessä pienentynyt vuoden 2025 vastaavasta budjetista 1,7 miljoonaa euroa ja vuoden 2024 budjetista 3,5 miljoonaa euroa. Suunta on väärä. Yksityisteiden korjausvelkaa on Metsäkeskuksen TIESIT-hankkeen perusteella tekemän

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerad / Elektronisk signert / Elektronisk underskrift
https://sign.visma.net/fi/document-check/8b3b4e6c-f544-458f-b05b-c0ba6562c346
visma sign
www.vismasign.com

arvion mukaan 1,3 miljardia euroa. Yksityistiet ovat elintärkeitä puukuljetusten lisäksi maaseudun asutukselle, virkistykselle, turvallisuudelle sekä elinkelpoisuudelle. Yksityistieinfraa hyödyntävät myös monet turvallisuusviranomaiset (pelastustoimi, rajavartiolaitos, puolustusvoimat).

Yksityistieavustusten taso tulisi nostaa vähintään 20 milj. euroon vuodessa. Tämän lisäksi tukitason pitäisi säilyä vakaana, jotta alan yritykset uskaltavat investoida koneisiin, laitteisiin ja osaamiseen.

Harkittavaksi tulisi ottaa muutos, jossa Elinvoimakeskusten hallinnoimien yksityisteiden avustusten ja Metsäkeskuksen hallinnoimien metsätieavustusten hallinnointi yhdistettäisiin. Tällöin tulisi päättää mikä osa kokonaisavustuksesta suunnataan metsä- ja mikä osa muille yksityisteille.

Tämä lausunto on sähköisesti allekirjoitettu.

Ari Eini
johtaja
Suomen metsäkeskus

Jakelu
Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
Valiokuntaneuvos Tuire Taina
Valiokuntakanslian sihteeri Marjo-Riitta Seppälä

Tiedoksi
Suomen metsäkeskuksen johtokunta
Maa- ja metsätalousministeriön kirjaamo
Ylijohtaja Jonas Liimatta, maa- ja metsätalousministeriö
Metsäneuvos Erno Järvinen, maa- ja metsätalousministeriö
Metsäneuvos Niina Riissanen, maa- ja metsätalousministeriö
Biotalousneuvos Anne Vehviläinen, maa- ja metsätalousministeriö

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerad / Elektronisk signeret / Elektronisk underskrift
https://sign.visma.net/fi/document-check/8b3b4e6c-f544-458f-b05b-c0ba6562c346
visma sign
www.vismasign.com

ARI MATTI TAPIO EINI
Company - Yritys - Företag - Selskap - Virksomhed: Suomen metsäkeskus
a39e122b-0b89-491c-ae72-631d15637be1 - 2026-10-02 17:25:57 UTC +03:00
BankID / MobileID - 128a846e-5c9c-45d7-94f4-06a36b6171ac - FI
Authority to sign - Asemavaltuutus - Ställningsfullmakt - Autoritet til å signere - Myndighed til at underskrive